ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2013/114
Karar Sayısı : 2014/184
Karar Tarihi : 4.12.2014
R.G. Tarih-Sayı : 16.07.2015-29418

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY ve Muharrem İNCE ile birlikte 126 milletvekili

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Trabzon İdare Mahkemesi (E. 2014/134)

DAVA VE İTİRAZIN KONUSU : 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

(…)

G- 73. maddesinin;

1- (h) fıkrasının;
a- (1) numaralı bendiyle değiştirilen, 11.10.2011 tarihli ve 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 23. maddesinin (7) numaralı fıkrasının (c) ve (ç) bentlerinin,

b- (3) numaralı bendiyle değiştirilen 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 47. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkralarının,

(…)

Anayasa'nın 2., 5., 7., 9., 10., 13., 20., 35., 36., 38., 45., 46., 48., 49., 56., 60., 64., 70., 74., 90., 135. ve 160. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKÜMLERİ

6545 sayılı Kanun'un;

(…)

G- Kanun'un 73. Maddesinin (h) Fıkrasının (3) Numaralı Bendiyle Değiştirilen 663 Sayılı KHK'nin 47. Maddesinin (1), (2) ve (3) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

1- İptal Talebine İlişkin Gerekçe

88. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kurallarla Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına kişisel verileri toplama, saklama, işleme ve paylaşma yetkisinin verildiği, bu durumun özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması haklarının özüne müdahale edilmesi ve ölçüsüzce sınırlandırılması sonucunu doğurduğu belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 13., 20. ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

89. Dava konusu kurallarda, Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına, görevlerini yürütebilmeleri için gerekli olan bilgileri toplama, işleme, paylaşma yetkisi verilmekte ve bu yetkinin kapsam ve sınırları düzenlenmektedir.

90. Anayasa'nın 20. maddesinin ilk fıkrasında, herkesin, özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı belirtilmiş; son fıkrasında da "*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir*." denilerek kişisel verilerin korunması, özel hayatın gizliliğinin korunması kapsamında güvenceye kavuşturulmuştur.

91. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sağlanan anayasal güvencenin yaşama geçirilebilmesi için, bu hakkı ilgilendiren yasal düzenlemelerin, açık, anlaşılabilir ve kişilerin söz konusu haklarını kullanabilmelerine elverişli olması gerekir. Ancak böyle bir düzenleme ile kişilerin özel hayatlarını ilgilendiren veri, bilgi ve belgelerin keyfi müdahalelere karşı korunması olanaklı hâle getirilebilir.

92. Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

93. Anayasal açıdan dokunulamayacak öz, her temel hak ve özgürlük açısından farklılık göstermekle birlikte kanunla getirilen sınırlamanın hakkın özüne dokunmadığının kabulü için temel hakların kullanılmasını ciddi surette güçleştirip, amacına ulaşmasına engel olmaması ve etkisini ortadan kaldırıcı bir nitelik taşımaması gerekir.

94. Ölçülülük ise amaç ve araç arasında hakkaniyete uygun bir dengenin bulunması gereğini ifade eder. Ölçülülük, aynı zamanda yasal önlemin sınırlama amacına ulaşmaya elverişli olmasını, amaç ve aracın ölçülü bir oranı kapsamasını ve sınırlayıcı önlemin demokratik toplum düzeni bakımından zorunluluk taşımasını da içeren bir ilkedir.

95. Anayasa'nın 20. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere özel hayatın korunması her şeyden önce bu hayatın gizliliğinin korunması, başkalarının gözleri önüne serilmemesi demektir. Kişinin özel hayatında yaşananların, yalnız kendisi veya kendisinin rıza gösterdiği kimseler tarafından bilinmesini isteme hakkı, kişinin temel haklarından biridir ve bu niteliği nedeniyle insan haklarına ilişkin beyanname ve sözleşmelerde yer almış, tüm demokratik ülkelerin mevzuatlarında açıkça belirlenen istisnalar dışında devlete, topluma ve diğer kişilere karşı korunmuştur.

96. 663 sayılı KHK'nın 47. maddesinin dava konusu (1) numaralı fıkrasıyla Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına, mevzuatla kendilerine verilen görevleri, e-devlet uygulamalarına uygun olarak daha etkin ve daha hızlı biçimde yerine getirebilmeleri amacıyla bütün kamu ve özel sağlık kurum ve kuruluşlarından; sağlık hizmeti alanların, hizmetin gereği olarak ilgili sağlık kurum ve kuruluşuna vermek zorunda oldukları kişisel bilgileri ve bu kimselere verilen hizmete ilişkin bilgileri her türlü vasıtayla toplama, işleme ve paylaşma yetkisi verilmektedir.

97. Verilen yetkiyle özel hayatın ve kişisel verilerin korunması haklarına bir sınırlama getirildiği açık olup bu sınırlama, demokratik toplum düzeni bakımından alınması gereken tedbirler kapsamında kalmaktadır. Zira kuralın yöneldiği, sağlık hizmetlerinin etkin ve hızlı biçimde yerine getirilerek herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlama görevi, Anayasa ile devlete yüklenen ve toplum düzeninin korunması için alınması gereken zorunlu tedbirlerdendir.

98. Anılan sınırlamayla, kişilerin her türlü kişisel bilgilerinin değil, sadece sağlık hizmetinin gereği olarak ilgili sağlık kurum ve kuruluşuna vermek zorunda oldukları bilgilerin toplanması, işlenmesi ve paylaşılması yetkisi verilmektedir. Dolayısıyla bu sınırlamanın özel hayatın ve kişisel verilerin korunması haklarını bütünüyle ortadan kaldırmadığı veya ciddi surette güçleştirip amacına ulaşmasına engel olmadığı da açıktır.

99. Ancak kuralda söz konusu kişisel bilgilerin "*her türlü vasıtayla*" toplanmasına, işlenmesine ve paylaşılmasına izin verilmesi, sınırlamayı, öngörülme amacının ötesinde kişisel bilgilerin gizliliğinin keyfi şekilde ihlal edilmesi sonucunu doğurabilecek bir araca dönüştürmektedir. Bu ise sınırlama aracıyla sınırlama amacı arasında bulunması gereken makul dengeyi bozmakta, özel hayatın ve kişisel verilerin korunmasını isteme haklarına kuralda belirtilen sınırlama amacı dışında ölçüsüz bir şekilde müdahale edilebilmesine imkân tanımaktadır.

100. 47. maddenin dava konusu (2) numaralı fıkrasında da (1) numaralı fıkrada belirtilen yöntemlerle toplanan ve işlenen kişisel verilerin ilgili üçüncü kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarıyla paylaşılması öngörüldüğünden yukarıda belirtilen aynı gerekçelerle bu düzenleme de ölçülülük ilkesini ihlal etmektedir.

101. 47. maddenin dava konusu (3) numaralı fıkrasında ise Bakanlık ve bağlı kuruluşlarının, mevzuatla kendilerine verilen görevleri yerine getirebilmek için gereken bilgileri, kamu ve özel ilgili bütün kişi ve kuruluşlardan istemeye yetkili olduğu ve ilgili kişi ve kuruluşların istenilen bilgileri vermekle yükümlü oldukları düzenlenmektedir.

102. Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına verilen görevler çok geniş bir alanı kapsamakta olup bu görevlerin tamamının kişilerin özel hayatlarına müdahale edilmesini gerektirecek bir toplumsal zorunluluğu bünyesinde barındırdığı söylenemez. Dolayısıyla dava konusu kuralla sadece demokratik toplum düzeni yönünden zorunlu olan sınırlamalara değil, özel hayatın ve kişisel verilerin korunması haklarına yapılabilecek her türlü sınırlamaya izin verilmesi, bir başka ifadeyle, kuralda anılan haklara sınırlama getirilirken sınırlama aracının sınırlama amacına uygun ve orantılı olarak kullanılmasını temin edecek güvencelere yer verilmemesi ölçülülük ilkesine aykırı düşmektedir.

103. Açıklanan nedenlerle dava konusu kurallar, Anayasa'nın 2., 13. ve 20. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

104. Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN ve Celal Mümtaz AKINCI bu görüşe katılmamışlardır.

105. Kuralın, Anayasa'nın 90. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

(…)

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

217. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralların Anayasaya açıkça aykırı olduğu ve yürürlüklerinin durdurulmaması halinde hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararların ortaya çıkacağı, bu nedenle kuralların yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi gerektiği ileri sürülmüştür.

218. 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

(…)

2- 73. maddesinin (h) fıkrasının (3) numaralı bendiyle değiştirilen 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 47. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkraları, 4.12.2014 tarihli ve E.2013/114, K.2014/184 sayılı kararla iptal edildiğinden, bu fıkraların, uygulanmalarından doğacak, sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmi Gazete'de yayımlanacağı güne kadar YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASINA, Burhan ÜSTÜN, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

(…)

4.12.2014 tarihinde karar verilmiştir.

VI- İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

219. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmi Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez*." denilmekte, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak, Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde, Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

220. 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 73. maddesinin (cc) fıkrasıyla değiştirilen, 3.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "…*% 50'den fazla olan…*" ibaresi ile (b) bendinde yer alan *"Kamu payı % 50'den az olmamak kaydıyla…"* ibaresinin iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE, 4.12.2014 tarihinde karar verilmiştir.

VII- HÜKÜM

12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

(…)

G- 73. maddesinin;

1- (h) fıkrasının;

a- (1) numaralı bendiyle değiştirilen, 11.10.2011 tarihli ve 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 23. maddesinin (7) numaralı fıkrasının (c) ve (ç) bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- (3) numaralı bendiyle değiştirilen 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 47. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkralarının Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN ile Celal Mümtaz AKINCI'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- (p) fıkrasının;

a- (1) numaralı bendiyle, 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesine eklenen;

aa- (ı) ve (i) bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

ab- (j) bendinin;

aba- Dördüncü cümlesinde yer alan *"...eser sözleşmesinde işleme izni verilenler ile..."* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

abb- Kalan bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

(…)

Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Hicabi DURSUN, Muammer TOPAL ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, bu ibarelere ilişkin iptal hükümlerinin, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

4.12.2014 tarihinde karar verildi.

Başkanvekili	Başkanvekili	Üye
Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN	Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN	

(…)

MUHALEFET ŞERHİ

Dava konusu 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 47. maddesi şöyledir:

*"**1) (Değişik: 12/7/2013-6495/73 md.) Bakanlık ve bağlı kuruluşları, mevzuatla kendilerine verilen görevleri, e-devlet uygulamalarına uygun olarak daha etkin ve daha hızlı biçimde yerine getirebilmek için, bütün kamu ve özel sağlık kurum ve***

kuruluşlarından; sağlık hizmeti alanların, aldıkları sağlık hizmetinin gereği olarak ilgili sağlık kurum ve kuruluşuna vermek zorunda oldukları kişisel bilgileri ve bu kimselere verilen hizmete ilişkin bilgileri her türlü vasıtayla toplamaya, işlemeye ve paylaşmaya yetkilidir.

(2) (Değişik: 12/7/2013-6495/73 md.) Bakanlık ve bağlı kuruluşları işlediği kişisel sağlık verilerini ilgili üçüncü kişiler ve kamu kurum ve kuruluşları ile ancak bu kişi ve kurumların bu verilere erişebileceği hususunda kanunen yetkili olması hâlinde görevlerini yapmalarına yetecek derecede paylaşabilir.

(3) (Değişik: 12/7/2013-6495/73 md.) Bakanlık ve bağlı kuruluşları, mevzuatla kendilerine verilen görevleri yerine getirebilmek için gereken bilgileri, kamu ve özel ilgili bütün kişi ve kuruluşlardan istemeye yetkilidir. İlgili kişi ve kuruluşlar istenilen bilgileri vermekle yükümlüdür.

(4) Sağlık personeli istihdam eden kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişiler, istihdam ettiği personeli ve personel hareketlerini Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

(5) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin hususlar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir."

Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kurallarla Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına kişisel verileri toplama, saklama, işleme ve paylaşma yetkisinin verildiği, bu durumun özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması haklarının özüne müdahale edilmesi ve ölçüsüzce sınırlandırılması sonucunu doğurduğu belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 13., 20. ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kurallarla, Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına, görevlerini yürütebilmeleri için gerekli olan bilgileri toplama, işleme ve paylaşma yetkisi verilmekte ve bu yetkinin kapsam ve sınırları düzenlenmektedir.

Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasının ilk cümlesinde, "*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir.*" denilmek suretiyle kişisel verilerin korunması hakkı güvence altına alınmıştır. Fıkranın üçüncü cümlesinde ise bu verilerin kanunda öngörülen hallerde veya kişinin rızasıyla işlenebileceği belirtilerek bu hakkın mutlak olmadığı ve kanun koyucunun gerekli gördüğü nedenlerle bu konuda düzenleme yapabileceği ve kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sınırlama getirilebileceği kabul edilmiştir. Belirtmek gerekir ki ilgili maddede sadece bilgilerin işlenebilmesi yönünden sınırlandırma nedenine yer verilmişse de Anayasa Mahkemesinin içtihatları uyarınca Anayasa'nın diğer hükümlerinin gerektirmesi nedeniyle bu hakkın işleme dışındaki nedenlerle de sınırlandırılabilmesi mümkün bulunmaktadır. Ancak, bu hak

yönünden de sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen güvencelere bağlı kalınarak yapılması gerekmektedir.

Dava konusu kurallarla getirilen sınırlamayla, kişilerin her türlü kişisel verilerinin değil sadece sağlık hizmetinin gereği olarak ilgili sağlık kurum ve kuruluşuna vermek zorunda oldukları ve Bakanlık ve bağlı kuruluşların mevzuatla kendilerine verilen görevleri yerine getirebilmeleri için gereken bilgilerin toplanması, işlenmesi ve paylaşılması yetkisi verilmekte olup bu sınırlandırmanın kişisel verilerin korunması hakkını bütünüyle ortadan kaldırmadığı veya ciddi surette güçleştirip amacına ulaşmasına engel olmadığı açıktır.

Kurallarla Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşların, mevzuatla kendilerine verilen görevleri, e-devlet uygulamalarına uygun olarak daha etkin ve daha hızlı biçimde yerine getirebilmeleri amacıyla kişisel verilerin korunması hakkına bir sınırlama getirilmekte olup bu sınırlama, demokratik toplum düzeni bakımından alınması gereken tedbirler kapsamında kalmaktadır. Zira sağlık hizmetlerinin etkin ve hızlı biçimde yerine getirilerek herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlama görevi, Anayasa ile devlete yüklenen ve toplum düzeninin korunması için alınması gereken zorunlu tedbirlerdendir.

Bu şekilde, demokratik toplum düzeni bakımından alınması gerekli tedbirler kapsamında kişisel verilerin korunması hakkı sınırlandırılırken, Kanun'da sınırlandırma aracının sınırlandırma amacına uygun ve orantılı şekilde kullanılmasını sağlayacak yasal güvencelere de yer verilmiş, böylece toplumun genel sağlığı ve kişilerin sağlıklarının korunması şeklindeki kamu yararı ile kişisel verilerin korunması hakkı arasındaki makul denge kurulmuştur.

Bu bağlamda, Kanun'da Sağlık Bakanlığına ve bağlı kuruluşlarına sadece bunların görevlerini yerine getirebilme ve sağlık hizmetlerinin yürütebilmelerini sağlamak için gerekli olan kişisel bilgileri toplama, işleme ve paylaşma yetkisi verilmiş olup bu hizmetlerin yürütülmesi için gerekli olmayan bir bilginin toplanması ve işlenmesine izin verilmemiştir.

Ayrıca, Bakanlığın ve bağlı kuruluşların işledikleri kişisel sağlık verilerini ilgili üçüncü kişiler ve kamu kurum ve kuruluşları ile paylaşabilmesi için söz konusu kişi ve kurumların bu verilere erişebileceği hususunda kanunen yetkilendirilmiş olmaları, bu verilerin ilgili kurum ve kişilerin görevlerini yapması için gerekli olması ve verilerin ilgili kişi ve kurumların görevlerini yapmaya yetecek kadarıyla sınırlı olarak paylaşılması gerekmektedir.

Kanun'da kurallara konu kişisel verilerin saklanması, işlenmesi ve toplanması işlemlerine karşı yargı yolu da açık tutulmuş, böylece idarenin sınırlandırma aracını sınırlandırma amacına ve Kanun'a aykırı şekilde kullanmasının önüne geçecek güvence de sağlanmıştır.

Bu yönleriyle kurallarla özel verilerin korunmasını isteme hakkına getirilen sınırlandırmanın, hakkın özünü zedelediğinden söz edilemeyeceği gibi demokratik toplum düzenini ve hukuk devleti gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı düştüğü de söylenemez.

Öte yandan, dava konusu kuralların Anayasa'nın 90. maddesi ile ilgisi bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kurallar, Anayasa'nın 2., 13. ve 20. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir, düşüncesiyle çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Üye	Üye	Üye
Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI

(...)

T.C.

DANIŞTAY

5. DAİRE

E. 2015/6604

K. 2016/1669

T. 24.3.2016

İsteğin Özeti : İstanbul 8. İdare Mahkemesi'nce verilen 13.7.2012 günlü, E:2011/2122; K:2012/1555 Sayılı kararın onanmasına dair Danıştay Beşinci Dairesinin 17.9.2015 günlü, E:2012/9427; K2015/7175 Sayılı kararının, dilekçede yazılı sebeplerle düzeltilmesi isteminden ibarettir.

Savunmanın Özeti : Savunma verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hâkimi : ...

Düşüncesi : Davalı İdarenin kararın düzeltilmesi isteminin kabul edilerek İdare Mahkemesi kararının gerekçe eklenmek suretiyle onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Beşinci Dairesince dosyanın tekemmül ettiği anlaşıldığından davalı İdarenin yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmeksizin işin gereği düşünüldü:

KARAR : Dava, Pendik İlçesi, Kuşculu Aile Sağlığı Merkezinde aile hekimi olarak görev yapan davacının, hakkında yürütülen soruşturma sonucunda getirilen teklif uyarınca 150 ihtar puanı cezası ile cezalandırılmasına dair 23/08/2011 günlü, 65634 Sayılı işlemin ve aile hekimliği sözleşmesinin feshine dair 13/09/2011 gün ve 710909 Sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İstanbul 8. İdare Mahkemesince verilen 13/07/2012 günlü, E:2011/2122; K:2012/1555 Sayılı kararla; davacı hakkında yürütülen soruşturma kapsamında isnat edilen suçlardan, gerçeğe aykırı rapor ve belge hazırlamak fiilinin sübuta ermediği, iş arkadaşları veya hizmet alanlara hakarette bulunmak ya da tehdit etmek fiiline dayanak olan ifade ve söylemlerin soruşturmacı tarafından tek tek ortaya konulmaksızın söz konusu fiilin 5 kez işlendiğinden bahisle verilen cezanın ise eksik incelemeye dayalı olarak verildiği ve bu haliyle eylemin sübuta erdiğinden söz edilemeyeceği, bu sebeplerle, davacıya 150 ihtar puanı cezası

verilmesine ve buna dayalı olarak sözleşmesinin feshine dair işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle davaya konu işlemlerin iptaline hükmedilmiştir.

Davalı idarenin temyiz başvurusu üzerine, Danıştay Beşinci Dairesinin 17.9.2015 günlü, E:2012/9427; K:2015/7175 Sayılı kararıyla İdare Mahkemesi kararı onanmıştır.

Davalı İdare, davaya konu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığını öne sürerek, Danıştay Beşinci Dairesince verilen kararın düzeltilmesini ve İdare Mahkemesi kararının bozulmasını istemektedir.

Kararın düzeltilmesi istemini içeren dilekçede ileri sürülen nedenler, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 54. maddesi hükmüne uygun bulunduğundan, kararın düzeltilmesi isteminin kabulüyle Danıştay Beşinci Dairesince verilen 17.9.2015 günlü, E:2012/9427; K:2015/7175 Sayılı karar kaldırılarak uyuşmazlığın esasına geçildi:

İdare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenerek bozulabilmeleri, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun49. maddesinde belirtilen nedenlerden birinin varlığına bağlıdır. İstanbul 8. İdare Mahkemesince verilen 13.7.2012 günlü, E:2011/2122; K:2012/1555 Sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir neden bulunmamaktadır.

Öte yandan, 30.12.2010 tarih ve 27801 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 1.1.2011 tarihinde yürürlüğe giren Aile Hekimliği Uygulaması Kapsamında Sağlık Bakanlığınca Çalıştırılan Personele Yapılacak Ödemeler ile Sözleşme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 14. maddesinin üçüncü fıkrasında; "Bir sözleşme dönemi içinde, verilen ihtar puanlarının yüz puana ulaşması halinde sözleşme, ilgili vali tarafından sona erdirilir." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyası ve eklerinin incelenmesinden, davacının İstanbul ili, Pendik İlçesi, Kuşculu Aile Sağlığı Merkezinde aile hekimi olarak görev yaptığı, aynı yerde aile hekimi olarak görev yapan doktorlar ile aile sağlığı elemanları arasında yaşanan olaylar üzerine verilen şikayet dilekçeleri sebebiyle başlatılan inceleme sonucunda, 23.8.2011 günlü, 65634 Sayılı vali onayıyla davacıya 150 ihtar puanı verildiği; sonrasında ise, bir sözleşme dönemi içinde davacıya verilen ihtar puanlarının yüz puana ulaşması nedeniyle, 13.9.2011 günlü, 71909 Sayılı vali yardımcısı onayıyla da davacının sözleşmesinin sona erdirildiği anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer alan Yönetmelik hükmüne göre aile hekimlerine bir sözleşme dönemi içinde verilen ihtar puanlarının yüz puana ulaşması halinde, aile hekimlerinin sözleşmelerinin "vali" tarafından sona erdirileceği belirtilmiştir.

Olayda ise; davacının sözleşmesinin sona erdirilmesine dair davaya konu işlemin "vali" tarafından değil " vali yardımcısı" tarafından tesis edildiği görülmektedir.

Bu durumda; aile hekimi olan davacının, vali yardımcısı tarafından sözleşmesinin sona erdirilmesine dair işlemin, bu yetkinin Aile Hekimliği Uygulaması Kapsamında Sağlık Bakanlığınca Çalıştırılan Personele Yapılacak Ödemeler ile Sözleşme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 14. maddesine göre "vali" ye ait olması sebebiyle yetki yönünden hukuka aykırı olduğu görülmekte olup, davaya konu işlemde bu yönüyle de hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, davalı idarenin temyiz isteminin reddiyle, İstanbul 8. İdare Mahkemesince verilen 13.7.2012 günlü, E:2011/2122; K:2012/1555 Sayılı kararın yukarda yer alan gerekçe eklenmek suretiyle onanmasına, temyiz giderlerinin istemde bulunan davalı İdare üzerinde bırakılmasına, 24.3.2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Danıştay 10. D., E. 2016/11860 K. 2016/4097 T. 22.11.2016

T.C. Danıştay Başkanlığı - 10. Daire
Esas No.: 2016/11860
Karar No.: 2016/4097
Karar tarihi: 22.11.2016
Belgeyi Lexpera'da Görüntüle

D A N I Ş T A Y Onuncu Daire

Anahtar Kelimeler : İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı, 644 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname

Özeti : 644 sayılı KHK'nın 2/h bendine göre, yetkili makamca başvurunun reddi durumunda Bakanlığın ruhsat verme hususunda herhangi bir yetkisinin bulunmadığı hakkında.

Temyiz Eden (Davalı) : Diyarbakır Valiliği

Vekili : Av. ...

Karşı Taraf(Davacı) : ... İnşaat Temizlik Güvenlik Gıda Sağlık İt. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. Müdürü ...

Vekili : Av. ...

İstemin Özeti : Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi'nin 16/02/2016 tarih ve E:2015/478, K:2016/159 sayılı kararının hukuka uygun olmadığı ileri sürülerek temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi : Ahmet Hüsrev Vural

Düşüncesi : İdare Mahkemesi kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince, dosyanın tekemmül ettiği görülmekle yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmeyerek, işin esası incelenip gereği görüşüldü:

Dava, davacı şirket tarafından, Diyarbakır tarihi surlarının 9 numaralı burcunda cafe-restaurant açmak için iş yeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin 13/02/2015 tarih ve 1220 sayılı Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi'nce; davacı şirketin cafe-restaurant açmak amacıyla işyeri açma ve çalışma ruhsatı almak için 2013 yılından itibaren farklı tarihlerde yapmış olduğu başvuruların yetkili idare durumunda olan ilçe belediye başkanlığı tarafından reddedildiği, bu ret işlemlerinden 23/6/2014 tarihli ve 37 sayılı işlemin iptali istemiyle Diyarbakır 3. İdare Mahkemesi'nde dava açıldığı, açılan bu davanın 06/04/2015 tarihli ve E:2015/203, K:2015/203 sayılı iptal kararı ile sonuçlandığı; bu kararın temyizi üzerine Danıştay Onyedinci Dairesi'nin 08/10/2015 tarih ve E:2015/11504, K:2015/3825 sayılı kararı ile onandığı; dolayısıyla mevcut durum itibariyle ruhsat başvurusu sonuçlandırılmayan yerle ilgili ruhsat vermek konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yetkili idare durumuna geçtiği, gelinen bu aşamada davacının yapmış olduğu

başvurunun, 644 sayılı KHK gereğince yetkili idare durumunda olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na gönderilip burada sonuçlandırılması gerekirken söz konusu başvurunun yetkili idare konumunda olmayan Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nce reddedilmesine yönelik olarak tesis edilen dava konusu işlemde yetki unsuru yönünden hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinin (h) bendinde: "Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan veya mülkiyeti Hazineye, kamu kurum veya kuruluşlarına veya gerçek kişilere veyahut özel hukuk tüzel kişilerine ait olan taşınmazlar üzerinde kamu veya özel sektör tarafından gerçekleştirilecek olan yatırımlara ilişkin olarak ilgililerince hazırlandığı veya hazırlatıldığı halde yetkili idarece üç ay içinde onaylanmayan etüt, harita, her tür ve ölçekteki çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişikliklerini ilgililerinin valilikten talep etmesi ve valiliğin Bakanlığa teklifte bulunması üzerine bedeli mukabilinde yapmak, yaptırmak ve onaylamak, başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarece verilmemesi halinde bedeli mukabilinde resen yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermek." Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yetkileri arasında sayılmıştır. Bakanlık tarafından hazırlanan genelge ile ruhsat verme yetkisi Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine devredilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin Yetkileri ve İmtiyazları Başlıklı" 15. maddesinde de, "belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek" belediyelerin yetkileri arasında sayılmıştır.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin "Amaç" başlıklı 1. maddesinde, bu Yönetmeliğin amacının, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenlemek olduğu; "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde bu Yönetmeliğin sıhhi ve gayrisıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemleri kapsadığı belirtilmiş; "İşyeri Açılması" başlıklı 6. maddesinde ise, yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyerinin açılamayacağı ve çalıştırılamayacağı, işyerlerine bu yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemlerin bu yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmayacağı, işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin yetkili idareler tarafından kapatılacağı, "Aranılacak şartlar" başlıklı 14. maddesinde sıhhî işyerlerinin ruhsatlandırılması sırasında bu Yönetmelikte belirtilen genel şartların yanı sıra sınıflarına ve özelliklerine göre Ek 1'de belirtilen şartlar aranacağı hüküm altına alınmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, Diyarbakır ili, Yenişehir ilçesi, ... pafta, ... ada, ... nolu parsel üzerinde yer alan Diyarbakır tarihi surları içindeki 9 numaralı burcun üst hakkı 30 yıllığına 26/08/2005 tarihinde tapu tescil edilmek suretiyle davacı şirkete verildiği, aynı tarihte yer teslim tutanağı ile yerin davacı şirkete teslim edildiği, davacı şirket tarafından Kültür ve Turizm Bakanlığı Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulundan almış olduğu izin doğrultusunda rölöve raporu hazırlatıldığı, buna göre restorasyon işleminin yapıldığı, buranın cafe-restaurant olarak ticari amaçla kullanılmak istendiği, yapılan işyeri açma ve çalışma başvurularında belediyece burada yapılacak mutfak, tuvalet ve lavabo gibi ıslak zeminlerin tarihi dokuya zarar vereceği, ayrıca yangın merdivenin olmadığı ve yerin restaurant ve cafe olarak kullanılmasının engellilerin kullanımına uygun olmadığı gerekçesiyle çeşitli defalar bu taleplerin ret edildiği, yine davacı tarafından anılan burçta aynı maksatla işyeri açma ve çalışma ruhsatı almak için 26/06/2013 ve 23/05/2014 tarihlerinde Sur Belediye Başkanlığına başvuruda bulunulduğu, 23/06/2014 tarih ve 37 sayılı yazı ile yukarıda

değinilen gerekçelerle ruhsat verilemeyeceğinin davacıya bildirildiği, bu işlemin iptali istemiyle Diyarbakır 3. İdare Mahkemesi'nin E:2014/904 sayılı esasına kayıtlı davanın açıldığı, açılan davanın sonuçlanması beklenmeden davacı tarafından bu kez 644 sayılı KHK'nın 2/h maddesi gereğince işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi istemiyle 11/08/2014 tarihinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne başvuru yapıldığı, bu başvurunun adı geçen İl Müdürlüğü'nce; restaurant cafe yapılmak istenen yapının 1. derece korunması gereken kentsel sit alanı içindeki Unesco Dünya Miras listesine aday gösterilen tarihi Diyarbakır surlarından olması nedeniyle Bilim Komisyonundan görüş alınması, yapılmak istenen işyerinin niteliğine göre mevzuat gereği bulunması gereken zorunlu yerlerden mutfak, wc, lavabo gibi ıslak zeminlerin yapıda çözülmesinin imkansız olması, burç dışında çözülmesinin ise kiralandığı ifade edilen yer ile burç arasında Sur içi çift yönlü trafik akışı olan araç yolunun bulunması, yapının burçla bağlantısının olmaması, yapının yangın çıkışının bulunmaması ve yapının engellilerin kullanımına uygun hale getirilemeyeceği gerekçesiyle 13/02/2015 tarih ve 1220 sayılı işlemle reddi üzerine anılan işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık, belediyenin yetkisinde olan işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi talebinin reddi üzerine yetkinin 644 sayılı KHK gereğince Çevre ve Şehircilik Bakanlığına geçtiği düşüncesi ile yapılan işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi istemi üzerine tesis edilen işlemden kaynaklanmaktadır. 644 sayılı KHK'nın 2/h bendine ".. başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarece verilmemesi halinde bedeli mukabilinde resen yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermek." denilmek suretiyle, öncelikle yetkili asıl makam tarafından sürüncemede bırakılarak ruhsat verilmemesi halinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yetkili olacağı belirtilmiş olup, onaya yetkili asıl makam tarafından yapılan başvurunun reddedilmesi halinde davalı Bakanlığın yetkili olacağına ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Buna göre, yetkili makamca başvurunun reddi durumunda Bakanlığın ruhsat verme hususunda herhangi bir yetkisinin bulunmadığının kabulü gerekmektedir.

Dava dosyasında yer alan bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden, uyuşmazlığa konu yere işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi hususunda yetkili belediyeye başvuruda bulunulduğu, bu talebin açıkça reddedildiği, ortada idari yargıda dava konusu edilebilecek icrai kesin ve yürütülmesi gereken bir işlemin olduğu ve işleme karşı da dava açılarak sonuçlandırıldığı, verilen idare mahkemesi kararının Danıştay denetiminden geçerek temyiz incelemesinde onandığı, karar düzeltme isteminin ise reddedildiği, nazara alındığında "iki ay içinde verilmemesi" şartının gerçekleşmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu nedenle başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarece verilmemesi halinde bedeli mukabilinde resen yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatını verme hususunda yetkili kılınan Bakanlığın bu yetkisini yayımlanan genelge ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne devretmesi karşısında davacının Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne başvurusu sonucunda ve bu başvuru nedeniyle davalı idarece tesis edilen işleme karşı açılan davanın reddi gerekirken yetki yönünden hukuka aykırı bulunarak iptal edilmesine yönelik İdare Mahkemesi kararında isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, temyiz isteminin kabulüyle, Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi'nin 16/02/2016 tarih ve E:2015/478, K:2016/159 sayılı kararının bozulmasına, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın adı geçen mahkemeye gönderilmesine, 2577 sayılı Kanun'un (Geçici 8. maddesi uyarınca uygulanmasına devam edilen) 54. maddesinin 1. fıkrası uyarınca bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren onbeş gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 22/11/2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Ahmet Hüsrev

Bu durumda; faaliyet ve projeye yapılan itirazlar dikkate alınmak suretiyle projenin çevresel etkilerinin belirlenmesi amacıyla, projenin yeri, nitelikleri ve nihai proje tanıtım dosyasını hazırlayan uzmanlar da dikkate alınmak suretiyle aralarında özellikle çevre mühendisi, ziraat mühendisi, hidrolog ve biyolog ile projenin bulunduğu alana ve projeye yapılan itirazlara göre başka dallarda da öğretim üyeleri seçilerek oluşturulacak yeni bir bilirkişi heyetine yeniden keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılması suretiyle çözümlenmesi gerektiğinden, dava konusu işlemin iptali yolunda verilen kararda belirtilen yönden de hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; Kahramanmaraş İdare Mahkemesinin 13/09/2017 günlü, E:2016/2022, K:2017/1170 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 20/A-2-(i) maddesi uyarınca, karar düzeltme yolunun kapalı olduğunun duyurulmasına, 21/02/2018 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

T.C.
D A N I Ş T A Y
Ondördüncü Daire
Esas No : 2015/4896
Karar No : 2018/1158

pdfelement

Anahtar Kelimeler : -Çevre Para Cezası,
-Yekti Devri,
-Jandarma

Özeti : 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca Jandarma Genel Komutanlığına yapılan bir yetki devri bulunmadığından, denetim yetkisi bulunmayan kurumda görevli jandarmalar tarafından düzenlenen tutanağa dayanılarak idari para cezası verilmesinde hukuka uyarlık, aksi yöndeki temyize konu kararda hukuki isabet görülmediği hakkında.

Temyiz İsteminde Bulunan (Davacı) : …İnş. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Vekili : Av. …
Karşı Taraf (Davalı) : Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. …

İstemin Özeti: Kocaeli 2. İdare Mahkemesinin 04/03/2015 günlü, E:2014/815, K:2015/307 sayılı kararının; usul ve yasaya uygun olmadığı ileri sürülerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : İstemin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi : Zerrin Arvas

Düşüncesi : Temyiz isteminin kabulü ile Mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, işin gereği görüşüldü:

Dava; davacı şirkete, 2872 sayılı Çevre Kanununun 8. maddesi ile Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği hükümlerinin ihlal edildiğinden bahisle, aynı Kanununun 20. maddesinin (r) bendi uyarınca idari para cezası verilmesine ilişkin, 07/05/2014 günlü, 345 sayılı Kocaeli Büyükşehir Belediye Encümeni kararının iptali istemiyle açılmış, İdare Mahkemesince; davacı şirkete ait araçlarla, idareden herhangi bir izin alınmaksızın hafriyat toprağı taşındığı ve döküldüğünün jandarma tarafından tutulan tutanak ve görüntü kayıtlarıyla sabit olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, bu karar, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

2872 sayılı Kanunun 12. maddesinde, bu Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığının denetlenmesi yetkisinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ait olduğu, gerektiğinde bu yetkinin, Bakanlıkça; il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına, Denizcilik Müsteşarlığına, Sahil Güvenlik Komutanlığına, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine devredilebileceği, denetimlerin Bakanlığın belirlediği denetim usul ve esasları çerçevesinde yapılacağı hükmüne yer verilmiştir.

03/04/2007 günlü, 26482 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, Çevre Kanununa Göre Verilecek İdarî Para Cezalarında İhlalin Tespiti ve Ceza Verilmesi ile Tahsili Hakkında Yönetmeliğin, "Çevre Denetim Ekibinin Görevlendirilmesi" başlıklı 7. maddesinde; Çevre Kanununda belirtilen yükümlülüklerin ilgililerce yerine getirilip getirilmediğinin tespiti için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez veya taşra teşkilatı ile Bakanlıkça yetki verilmiş kurum veya kuruluşların yetkili makamı tarafından usulüne uygun olarak iki veya daha fazla kişiden meydana gelen çevre denetim ekibinin görevlendirileceği, "Çevre Denetim Ekibinin Görevleri" başlıklı 8. maddesinde; çevre denetim ekibinin, çevre mevzuatı çerçevesinde; denetimi

gerçekleştirmek ve çevre kirliliğinin ve/veya ihlalin nedenini belirlemekle ve durum tespitine ve/veya ihlaline ilişkin yapılan işlemleri denetim/tespit tutanağı ile belirlemekle görevli olduğu, 13. maddesinde; 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili hükümleri çerçevesinde Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı veya Bakanlıkça yetki verilmiş kurum veya kuruluşların yetkili makam tarafından çevre denetimi ile görevlendirilen personel tarafından yapılan denetimler sonucunda tespit edilen ihlallerle ilgili olarak, fiilleri işleyenler hakkında Ek-3'te yer alan Çevre Denetim Tutanağının; gemilerle ilgili olarak ise Ek-2'de yer alan Tespit Tutanağının düzenleneceği, belirtilen şekilde düzenlenen Çevre Denetim Tutanağı ile Tespit Tutanağının, numune alınmış ise analiz sonucuna ilişkin rapor, fotoğraf, video çekimi yapılmış ise buna ilişkin kanıtlar ve ilgili diğer her türlü belgelerin de eklenmek suretiyle denetim ile görevlendirilen personelin bağlı olduğu ve idari yaptırım kararı vermeye yetkili merciye intikal ettirileceği, 14. maddesinde ise; idari yaptırım kararı vermeye yetkili merci tarafından, intikal ettirilen Çevre Denetim Tutanağı veya Tespit Tutanağı ve ilgili belgelerin değerlendirerek gerekli yaptırım kararının verileceği kuralı getirilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; 13/02/2014 tarihinde düzenlenen tutanakla "Kocaeli İli, Gebze İlçesi, Kandilli Köyü çıkışında bulunan boş araziye" davacı şirkete ait araçlar tarafından izinsiz hafriyat taşındığı ve döküldüğünün tespit edilmesi üzerine 07/05/2014 günlü, 345 sayılı Kocaeli Büyükşehir Belediye Encümeni kararıyla, 2872 sayılı Çevre Kanununun 8. maddesi ile Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği hükümlerinin ihlal edildiğinden bahisle, aynı Kanununun 20. maddesinin (r) bendi uyarınca idari para cezası verilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Dosyaya sunulan bilgi ve belgelere göre; 13/02/2014 günlü Gebze jandarma ekipleri tarafından yapılan denetimlerde davacı şirkete ait … plakalı araçla, "Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları Taşıma İzin Belgesi" ile "Atık ve Taşıma Kabul Belgesi" olmadan yukarıda bahsedilen alana hafriyat toprağı döküldüğünün tespit edildiği ve Jandarma Genel Komutanlığı, Gebze İlçe Jandarma Komutanlığı, Mollafenari Jandarma Karakol Komutanlığında görevli jandarma kıdemli çavuşu ve jandarma eri tarafından tutanak düzenlediği ve bu tutanak dayanak yapılarak dava konusu işlemin tesis edildiği görülmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; Çevre Kanunu kapsamındaki uygulamaların denetlenmesi yetkisinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ait olduğu, bu yetkinin, Bakanlıkça; il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran

belediye başkanlıklarına, Denizcilik Müsteşarlığına, Sahil Güvenlik Komutanlığına ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine devredilebileceği, denetimlerin Bakanlığın belirlediği denetim usul ve esasları çerçevesinde yapılacağı, Çevre Kanununda belirtilen yükümlülüklerin ilgililerce yerine getirilip getirilmediğinin tespiti için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez veya taşra teşkilatı ile Bakanlıkça yetki verilmiş kurum veya kuruluşların yetkili makamı tarafından usulüne uygun olarak iki veya daha fazla kişiden meydana gelen çevre denetim ekibinin görevlendirileceği, Çevre Kanununun ilgili hükümleri çerçevesinde Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı veya Bakanlıkça yetki verilmiş kurum veya kuruluşların yetkili makamı tarafından çevre denetimi ile görevlendirilen personel tarafından yapılan denetimler sonucunda tespit edilen ihlallerle ilgili olarak, fiilleri işleyenler hakkında Çevre Denetim Tutanağının; denetim ile görevlendirilen personelin bağlı olduğu ve idari yaptırım kararı vermeye yetkili merciye intikal ettirileceği, idari yaptırım kararı vermeye yetkili merci tarafından, intikal ettirilen Çevre Denetim Tutanağına dayanılarak yaptırım kararının verileceği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca Jandarma Genel Komutanlığına yapılan bir yetki devri bulunmadığından, denetim yetkisi bulunmayan kurumda görevli jandarmalar tarafından düzenlenen tutanağa dayanılarak idari para cezası verilmesinde hukuka uyarlık, aksi yöndeki temyize konu Mahkeme Kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; Kocaeli 2. İdare Mahkemesinin 04/03/2015 günlü, E:2014/815, K:2015/307 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 15 gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 07/03/2018 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

T.C.
DANIŞTAY
Sekizinci Daire
Esas No : 2012/4817
Karar No : 2017/8045

Anahtar Kelimeler : -Bilet Ücreti,
-Ulaşım Koordinasyon Merkezi,
-Yetki

Özeti : Davacı tarafından yapılan başvurunun tarife değişikliğine ilişkin kararın yeniden değerlendirilerek iptal edilmesi ya da geri alınmasına yönelik olması karşısında, davacının talebinin Ulaşım Koordinasyon Merkezine iletilerek bu birim tarafından incelenip karara bağlanması gerektiği hakkında.

Temyiz İsteminde Bulunan (Davacı) : ... Sendikası İstanbul 1.no'lu Şube Başkanlığı
Temsilen ... Sendikası Genel Merkez Başkanlığı
Vekili : Av. ...

Karşı Taraf (Davalı) : İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü (İETT)

Vekili : Av. ...

İstemin Özeti: İstanbul 9. İdare Mahkemesinin 15/12/2011 gün ve E:2011/467, K:2011/2237 sayılı kararının hukuka aykırı olduğu öne sürülerek, 2577 sayılı Kanunun 49. maddesi uyarınca temyizen incelenerek bozulması istemidir.

Savunmanın Özeti : İstemin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi : Hilal Aktemur Dermancıoğlu

Düşüncesi : İstemin kabulü ile Mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüşüldü:

Dava, davacı sendika tarafından, öğretmenlerin indirimli bilet ücreti ödeyen öğrencilerden ayrı ve daha yüksek bedelle seyahat etmesine neden olan indirimli bilet ücret tarifesinin geri alınması talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin 26.01.2011 gün ve 1019 sayılı İETT Genel Müdürlüğü işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince; olayda, öğretmenlerin öğrencilerle aynı indirimli tarifeden yararlanmak istediklerini ileri sürmüş iseler de öğrencilerin, verilen burslar dışında hiç bir gelirlerinin bulunmaması, öğretmenlerin ise aylık belli oranda maaş almaları dikkate alındığında öğrencilerle aynı indirimden yararlanma isteklerinin hayatın olağan gerçekleri ile de uygun düşmediği, idari yargının görevinin idari işlemleri hukuka uygunluk denetimi ile sınırlı olduğu, yargı yerlerince idarenin belli bir yönde işlem yada eylem yapmaya zorlanamayacağından, belirtilen durumun idarenin taktir yetkisinde olan bir durum olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. maddesinin (f) fıkrasında; "Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; büyükşehir belediyesinin görevleri arasında sayılmış, anılan Yasanın 9. maddesinde; "Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla, büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği

kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin katılacağı Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur. İlçe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar.

Ulaşım Koordinasyon Merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili üye olarak belirlenmeyen ulaşım sektörü ile ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ihtisas meslek odalarının temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.

Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır. Ulaşım koordinasyon merkezi kararları, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer. Ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararlar, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

Koordinasyon merkezinin çalışma esas ve usulleri ile bu kurullara katılacak kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz." kuralına yer verilmiştir.

15.06.2006 tarih ve 26199 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliğinin "Ulaşım Koordinasyon Merkezi" başlıklı üçüncü kısmının "Görev ve yetkileri" kenar başlıklı 18. maddesinde "(1) UKOME, büyükşehir içindeki kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak üzere; ulaşım, trafik ve toplu taşıma konularında üst düzeyde yönlendirici karar alma, uygulama, uygulatma ve ilgili mevzuattaki usulüne göre gereken tesisleri kurma, kurdurma ve işletme hak ve yetkilerine haizdir. Bu amaçla; a) Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, mevzuatla yetkili kılındığı durumlarda mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almakla,... ç) Kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; otobüs, taksi, dolmuş ve servis durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit

etmekle... d) Karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları ile bu taşıtların teknik özelliklerini tespit etmek, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek, bunlara izin ve çalışma ruhsatı vermekle, e) Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, ulaşım, toplu taşıma ve trafik mevzuatının büyükşehir belediyesine verdiği yetki doğrultusunda uygulamaya yönelik yönlendirici karar almak ve görüş oluşturmakla,..." görevli ve yetkili olduğu hükümlerine yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; Ulaşım Koordinasyon Merkezince ulaşım ücret tarifesinde 30.10.2010 tarihinde yapılan değişiklik ile öğrenciler hariç, diğer indirimli guruplar için elektronik bilet (akbil-elektronik kart) 0.85-TL yerine 1.10-TL'ye, mavi kart aylık indirimli 55.00-TL yerine 70.00-TL'ye çıkarılmasına karar verildiği, davacı sendika tarafından davalı idarece indirimli tarifede yapılan değişiklikle öğrenci ve diğer şeklinde ayırıma tabi tutularak öğretmenler aleyhine indirimli toplu taşıma ücretinin yükseltildiği ileri sürülerek bunun geri alınarak öğrencilerle aynı indirimli haktan yararlanılması için davalı idareye başvuruda bulunulduğu, davalı idarece konunun UKOME'ye sevki sağlanmaksızın doğrudan değerlendirme yapılmak suretiyle başvurunun reddi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen yasal düzenlemeler uyarınca UKOME'nin toplu taşıma araçlarının güzergahları ile bilet ücret ve tarifesini belirlemede münhasıran yetkili olduğu açık olup; büyükşehir belediye başkanlığına bağlı olan davalı idarenin bu konuda işlem tesis etme yetkisi bulunmamaktadır.

Bu hale göre; davacı tarafından yapılan başvurunun tarife değişikliğine ilişkin kararın yeniden değerlendirilerek iptal edilmesi ya da geri alınmasına yönelik olması karşısında, davacının talebinin Ulaşım Koordinasyon Merkezine iletilerek bu birim tarafından incelenip karara bağlanması gerekirken, bu konuda yetkisi bulunmayan İETT Genel Müdürlüğü tarafından tesis edilen, başvurunun reddine ilişkin dava konusu işlemde yetki yönünden hukuka uyarlık bulunmamakta olup; işin esasını inceleyen İdare Mahkemesi kararında da hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; İstanbul 9. İdare Mahkemesinin temyize konu kararının bozulmasına, dosyanın yeniden bir karar verilmek üzere anılan Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 15/11/2017 tarihinde oybirliği ile karar verildi.